

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण

प्राधिकृत प्रकाशन

सोमवार, फेब्रुवारी २०, २००६/फाल्गुन १, शके १९२७

स्वतंत्र संकलन म्हणून फाईल करण्यासाठी या भागाला वेगळे पृष्ठ क्रमांक दिले आहेत.

भाग एक-अ-मध्य उष विभाग

महाराष्ट्र जिल्हा परियक्षा व पंचायत समित्या, ग्रामपंचायती, नगरपरिषदा, प्राथमिक शिक्षण आणि स्थानिक निधी लेखापरीक्षा अधिनियम यांखालील (भाग चार-व मध्ये प्रसिद्ध करण्यात आलेले आदेश व अधिसूचना सांख्यिकिरित्या) आदेश व अधिसूचना.

राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र

नवीन प्रशासन भवन, मंत्रालयासमोर, मादाम कामा रोड, मुंबई ४०० ०३२. दिनांक १८ फेब्रुवारी २००६.

आदेश

क्रमांक राभिआ/आपनि-२००५/प्र.क्र. २६/का.८.—ज्याअर्थी, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २४३-के अन्वये राज्यातील ग्रामपंचायतीच्या निवडणुकांचे अधिकायन, संघालय व निवडणुकांची जबाबदारी राज्य निवडणूक आयोगावर सोपविण्यात आलेली आहे ;

आणि ज्याअर्थी, मुंबई ग्रामपंचायत अधिनियम, १९५८ आणि त्याअंतर्गत मुंबई ग्रामपंचायत निवडणूक नियम, १९५९ च्या तरतुदीनुसार प्रथम सार्वत्रिक प्रभागात निवडणुकांत येईल आणि प्रत्येक प्रभागात निवडणूक आयोगाच्या आदेशानुसार राज्य निवडणूक आयोगाने निर्दिष्ट केल्याप्रमाणे असेल ; अशी तरतूद आहे ;

आणि ज्याअर्थी, मुंबई ग्रामपंचायत (सरस्य संख्या, प्रभागांत विभाजन आणि जागांचे आरक्षण) नियम, १९६६ च्या नियम ३ च्या तरतुदीनुसार त्यांचे प्रभागातून निवडून घ्यावयाची सदस्य संख्या ३ पेक्षा जास्त व २ पेक्षा कमी असणार नाही. अशी तरतूद आहे ;

आणि, ज्याअर्थी मुंबई ग्रामपंचायत निवडणूक नियम, १९५९ च्या नियम १७ मधील मुंबई ग्रामपंचायत निवडणूक (सुधारण) नियम, २००६ मध्ये करण्यात आलेल्या सुधारणांअन्वये मतपत्रिका राज्य निवडणूक आयोगाने विहित केलेल्या नमुन्यात छापलेली असली पाहिजे, अशी तरतूद झालेली आहे.

आणि त्याअर्थी भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २४३ के व मुंबई ग्रामपंचायत अधिनियम, १९५९ च्या कलम १०-अ व मुंबई ग्रामपंचायत निवडणूक नियम, १९५९ च्या नियम १७ अन्वये राज्य निवडणूक आयोगाला असलेल्या अधिकारांचा वापर करून ग्रामपंचायतीच्या निवडणुका स्वच्छ व निःपक्षपातीपणे पार पाडण्याकरिता राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र खालीलप्रमाणे आदेश देत आहे :—

१. हे आदेश मुंबई ग्रामपंचायत अधिनियम, १९५९ अंतर्गत स्थापन झालेल्या व अस्तित्वात असलेल्या सर्व ग्रामपंचायत निवडणुकांच्या संदर्भात लागू असातील.

२. मतपत्रिकांचा नमुना या आदेशाच्या अनुसूची-२ मध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे असेल.

३. निवडणूक लढविणाऱ्या उमेदवारांची यादी.—मुंबई ग्रामपंचायत निवडणूक नियम, १९५९ नुसार निवडणुकीची अधिसूचना प्रसिद्ध झाल्यानंतर व नामनिर्देशनपत्र प्राप्त होऊन छाननी, नामनिर्देशनपत्रे मागे घेणे व थिठ वाटप प्रमाणे घेण्याची झाल्यानंतर अतिप्रारिथ्या निवडणूक लढविणाऱ्या उमेदवारांची प्रभागानुसार व आरक्षणानुसार यादी प्रसिद्ध करण्यात येईल. यादीत उमेदवारांची नामनिर्देशनपत्रे नसून केलेल्या त्यांच्या नावांची यादी वर्णमालिकेतील वर्णानुक्रमे केलेली यादी असेल व त्यात उमेदवारांच्या नावांचे मतपत्रिकेवर छापण्यात येतील.

(५५)

[किंमत : रुपये २४.००]

निवडणूक लढविणाऱ्या उमेदवारांनी नामनिर्देशनपत्रात नमूद केलेल्या नावानुसार त्यांची नावे अंतिमरित्या निवडणूक लढविणाऱ्या यादीत तसेच मतपत्रिकेवर मराठी वर्णमालेच्या वर्णानुक्रमानुसार नमूद करावयाची आहेत. उमेदवारास मतपत्रिकेवर त्याचे नाव ज्या अर्थाने उपनाव किंवा उपाधी इत्यादीसह मतपत्रिकेवर यावे असे वाटत असेल, तसे त्यांनी नामनिर्देशनपत्र मागे घेण्याच्या अंतिम वेळी व वेळेपूर्वी निवडणूक निर्णय अधिकारी यांना लेखी कळवावे. मात्र उमेदवारांनी दिलेली उपाधी, उपनाव इत्यादीचा नावांचा वर्णानुक्रम विचार करता येणार नाही. अर्थात उमेदवारांचे नामनिर्देशनपत्रावरील नावानुसार सर्व उमेदवारांचा वर्णानुक्रम लावल्यानंतर मतपत्रिकेवर उपाधी त्याची उपाधी आवश्यकतेनुसार लावण्यात येईल.

४. मतपत्रिका.— प्रत्येक प्रभागातील २ किंवा ३ जेवढ्या जागा निवडून घ्यावयाच्या असतील, त्यानुसार त्या प्रभागात आरक्षणाच्या प्रमाणे वेगवेगळ्या रंगाची मतपत्रिका छापण्यात येईल. [उदा. (१) जर एखाद्या प्रभागातील तीन जागा भरावयाच्या असतील आणि त्यापैकी दोन जागा अनुसूचित जातीसाठी, एक जागा अनुसूचित जमातीसाठी व एक जागा नागरिकांचा मागास प्रवर्गासाठी आरक्षित असेल तर त्या प्रभागासाठी निवडणूक रंगाच्या मतपत्रिका असणे आवश्यक आहे. उदा. (२) जर तीन जागांपैकी दोन जागा सर्वसाधारण (खुल्या) वर्गासाठी असतील तर एक जागा अनुसूचित जमातीसाठी असेल तर दोन सर्वसाधारण जागांसाठी एक सामायिक मतपत्रिका व अनुसूचित जमातीसाठी एक वेगळी मतपत्रिका अशा दोन निरनिराळ्या रंगाच्या मतपत्रिका असतील. उदा. (३) तीन जागांपैकी दोन जागा अनुसूचित जाती व एक जागा अनुसूचित जमातीसाठी आरक्षित असेल तर अनुसूचित जातीच्या दोन जागांसाठी एका रंगाची सामायिक मतपत्रिका व अनुसूचित जाती स्त्रीसाठी एक त्याच वेगळी मतपत्रिका असेल.]

५. मतपत्रिकांचे रंग.—वरीलप्रमाणे कार्यवाही करण्याकरिता प्रत्येक प्रभागातील आरक्षणानुसार वेगवेगळ्या रंगाच्या मतपत्रिका तयार करण्यात येतील. याकरिता प्रत्येक वर्गवारीनुसार मतपत्रिकांचा रंग खालीलप्रमाणे राहिल :—

- अ) अनुसूचित जातीच्या जागेसाठी मतपत्रिका - फिका गुलाबी रंग
- ब) अनुसूचित जमातीच्या जागेसाठी मतपत्रिका - फिका हिरवा रंग
- क) नागरिकांच्या मागास प्रवर्गाच्या जागेसाठी मतपत्रिका - फिका पिवळा रंग
- ड) सर्वसाधारण जागेसाठी मतपत्रिका - पांढरा रंग

अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातीमधील स्त्री राखीव व नागरिकांचा मागास प्रवर्ग मधील स्त्री राखीव जागेकरिता तसेच सर्वसाधारण स्त्री राखीव जागेकरिता त्या त्या वर्गाकरिता निश्चित केलेल्या रंगाची मतपत्रिका राहिल.

मात्र अशावेळी " स्त्री राखीव " असे टक्क अक्षरात प्रतिपत्रावर आणि मतपत्रिकेवर निश्चित केलेल्या जागी छापलेले असेल.

६. मतपत्रिकांच्या वरील रंगांना पूर्वप्रसिद्धी देण्यात यावी, जेणेकरून प्रत्येक वर्गवारीकरिता मतपत्रिकेचा रंग कोणता आहे त्याची माहिती उमेदवारांना, मतदारांना / जमातींना होईल.

७. स्थळपत्र/प्रतिपत्र(counterfoil).— मतपत्रिकेला संलग्न प्रतिपत्र/स्थळपत्र (counterfoil) असेल. सदर प्रतिपत्र (counterfoil) मतपत्रिकेचा वरच्या बाजूस असेल आणि तिची लांबी (length) ५ सें. मी. पेक्षा जास्त असणार नाही.

मतपत्रिकेची व काउंटर फॉईलची रुंदी २० सें.मी. पेक्षा अधिक असणार नाही. काउंटर फॉईलवर छापलेले बाबी असतील :—

- अ) सर्वात वरच्या बाजूस मतपत्रिका सर्व एकत्रित ठेवण्यासाठी मध्यभागी स्टेपल करण्यासाठी/टाचण्यासाठी जागा असेल.
- ब) काउंटर फॉईलच्या सर्वात वर १ सें.मी. जाडीची काळ्या रंगाची किनार राहिल.
- क) काउंटर फॉईलवर (ब) च्या लगतखालच्या बाजूला ग्रामपंचायतीचे नाव, प्रभाग क्रमांक, तालुका, जिल्हा व सार्वत्रिक किंवा पोट-निवडणूक हा तपशील व वर्ष तसेच आरक्षणाची वर्गवारी असे नमूद केलेले असेल. स्त्री राखीव आरक्षणाचे बाबतीत " स्त्री राखीव " असे नमूद केलेले असेल.
- ड) मतदारांच्या यादीतील मतदारांचा अनुक्रमांक डाव्या बाजूस तसेच मतदारांची सही/अंगठ्याचा ठसा याकरिता उजव्या बाजूस पुरेशी जागा काउंटर फॉईलवर असेल. मतपत्रिकेचा अनुक्रमांक काउंटर फॉईलवर डाव्या बाजूस खालच्या कोपऱ्यात नमूद केला जाईल.
- ई) मतपत्रिका काउंटर फॉईलपासून वेगळी करण्याकरिता १ सें.मी. जाडीची तुटकतुटक रेषांची पट्टी/ब्लॉक, काउंटर फॉईलच्या सर्वात तळाशी असेल, त्यामध्ये छिद्रांकित पट्टी वेजक/परफोरेटेड रूल (perforated rule) समाविष्ट असेल.

८. मतपत्रिकेचा आकार.— (अ) मतपत्रिकेच्या सर्वात वर १ से.मी. जाडीची काळ्या रंगाची टक्क पट्टी/किनार असेल.

(ब) मतपत्रिकेवर पहिल्या छाप्यावृत्त/रिपॉकित भागात ग्रामपंचायतीचे नाव, तालुका, जिल्हा व प्रभाग क्रमांक आणि सार्वत्रिक किंवा पोट-निवडणूक इत्यादी तपशील वर्षासह नमूद केलेले असेल. तसेच आरक्षणाची वर्गवारी नमूद केलेली असेल. डाव्या बाजूस मतपत्रिकेचा अनुक्रमांक नमूद केलेला असेल. स्त्री राखीव आरक्षणाचे बाबतीत " स्त्री राखीव " असे नमूद केलेले असेल.

(क) उमेदवारांची नावे मराठी वर्णमालेनुसार क्रमाने व नेमून दिलेले चिन्ह/निशाणीसह छापली जातील. प्रत्येक उमेदवाराकरिता ३-५ सें.मी. इतक्या लांबीची जागा/चौकट प्रत्येक उमेदवाराच्या नावाकरिता व निशाणीकरिता राहिल. त्यामध्ये डाव्या बाजूस उमेदवाराचे नाव व उजव्या बाजूस नेमून दिलेले चिन्ह/निशाणी दर्शविलेली असेल. दोन उमेदवारांच्या चौकटीमध्ये १ सें.मी. जाडीची छाप्यांकित पट्टी/भाग असेल.

(ड) एका मतपत्रिकेत १ पक्षा अधिक उमेदवार दर्शविले जाणार नाहीत व कोणत्याही परिस्थितीत ज्यावेळी एक रकानो (सिंगल कॉलम) मतपत्रिका असेल, त्यावेळी मतपत्रिकेची प्रतीपत्रासह लांबी ४५ सें.मी. पेक्षा अधिक असणार नाही.

(इ) मतपत्रिकेच्या शेवटी १ सें.मी. जाडोची काळ्या रंगाची टळक पट्टी/किनार असेल.

९. १ पक्षा अधिक उमेदवार असल्यास आवश्यक मतपत्रिका.—ज्यावेळी निवडणूक लढविणाऱ्या उमेदवारांची संख्या १ पक्षा अधिक असेल, त्यावेळी मतपत्रिका २ किंवा अधिक रकान्यात तयार केली जाईल. मात्र असे दोन रकाने (कॉलम) वेगवेगळे दर्शविण्याकरिता त्यामध्ये २.५ सें.मी. रेशीमे छायायुक्त क्षेत्र बसवून खालपर्यंत राहिल. तसेच अनुक्रमांक १० च्या उमेदवारांचे नाव दुसऱ्या रकान्यात पहिल्या स्थानावर असेल आणि बथावकाश त्यानुसार सर्व उमेदवारांची नावे दर्शविली जातील. ज्यावेळी उमेदवारांची संख्या १ च्या पटीत नसेल, त्यावेळी शेवटच्या रकान्यात नोकळी जागा राहिल्यास ती जागा संपूर्णपणे छायांकित केली जाईल.

१०. मतपत्रिका वाटपाबाबत.—मतपत्रिकेच्या मागील बाजूस व प्रतिपत्राच्या मागच्या बाजूस “विभेदक चिन्ह” (Distinguishing Mark). ज्यामध्ये प्रभाग क्रमांक व मतदान केंद्र क्रमांक दर्शविलेला असेल, तो स्वरस्टूपने उगटविले जाईल. तसेच मतपत्रिका मतदारास देण्यापूर्वी केंद्राध्यक्ष मतपत्रिकेच्या मागील बाजूस व प्रतिपत्राच्या मागील बाजूस विभेदक चिन्हाजवळ-पूर्ण खाक्षरी करील. मतदारास मतपत्रिका देण्यापूर्वी मतदान अधिकारी प्रतिपत्रावर (counterfoil) मतदाराची खाक्षरी/अंगठ्याचा ठसा घेईल. प्रत्येक प्रभागातून जितके वेगवेगळे वर्गवारीचे सदस्य निवडून द्यावयाचे आहेत, तितक्या मतपत्रिका मतदान अधिकाऱ्याकडून प्रत्येक मतदारास देण्यात येतील. खाक्षरिता नेमून दिलेला मतदान अधिकारी मतदाराला अशा मतपत्रिका स्वतंत्रपणे अर्थात एका मतपत्रिकेनंतर दुसरी व त्यानंतर तिसरी अशाप्रकारे देईल व सर्व मतपत्रिका मतदारास व नोंदविल्यानंतर मतपेटेत टाकल्याची खात्री करेल.

ज्या प्रभागात एकाच वर्गवारीचे दोन किंवा तीन सदस्य निवडून द्यावयाचे असतील, त्यावेळी अशा सर्व उमेदवारांची नावे एकाच मतपत्रिकेवर द्यावली असल्याने, अशा वेळी एकच मतपत्रिका देण्यात येईल. उदा. अनुसूचित जातीचा एक व सर्वसाधारण वर्गातील दोन सदस्य ज्यावेळी एका प्रभागातून निवडून द्यावयाचे असतील, त्यावेळी अनुसूचित जातीच्या उमेदवारांची नावे असलेली एक मतपत्रिका व सर्वसाधारण वर्गवारीतील दोन जागांकरिता सर्वसाधारण वर्गवारीतील सर्व उमेदवारांची नावे असलेली एक मतपत्रिका मतदारास देण्यात येईल. मतदारांना अनुसूचित जातीच्या मतपत्रिकेवर एका उमेदवारास एक मत व सर्वसाधारण वर्गवारीच्या मतपत्रिकेवर कोणत्याही दोन उमेदवारांस प्रत्येकी एक वाप्रमाणे दोन मत द्यावयाची आहेत.

मतदार मत नोंदविण्याकरिता मतदान केंद्रावर पुरविलेल्या बाणापुकी शिक्क्याचाच (Arrow cross mark) वापर करील.

११. मतपत्रिका वाटपाबाबत.—ज्यावेळी एका मतपत्रिकेवर एकच मत द्यावयाचे असेल, त्यावेळी एकाच अधिक मते दिली असल्यास, दो मतपत्रिका वाटपाबाबत असेल. मात्र ज्यावेळी एका मतपत्रिकेवर एकाच उमेदवारांना निवडून देण्याकरिता एकाच अधिक अर्थात २ किंवा ३ मते द्यावयाची असतील अशा वेळी वापरण्यात येईल किंवा ३ मते दिली ती मतपत्रिका घेईल असेल अशा वेळी मतपत्रिका अशाप्रकारे अशा मतपत्रिकेची मतपत्रिका घेईल अशा सर्व उमेदवारांना प्रत्येकी निवडण्याच्या मतांचा वापर करणाऱ्या मतदान, एका उमेदवारांना निवडून द्यावयाचे असल्यास सर्वाधिक मते मिळालेले उमेदवार व त्या खालोखाल मते मिळालेले उमेदवार असे दोन उमेदवार निवडण्यात येतील.

या आदेशामध्ये विशिष्ट तरतूद नसल्यास आलेली नसल्यास त्या विषयाबाबत मुंबई ग्रामपंचायत अधिनियम, १९५८ व मुंबई ग्रामपंचायत निवडणूक नियम, १९५९ च्या तरतूदी लागू राहतील. हे आदेश निर्गमित केल्याच्या दिनांकानंतर मतदान होणाऱ्या ग्रामपंचायतीच्या निवडणूकीपासून लागू राहतील.

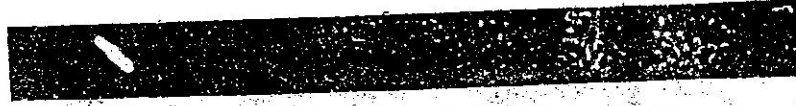
(नन्द लाल)

राज्य निवडणूक आयुक्त,
महाराष्ट्र.

(सोबत—अनुसूची १, भाग १ व २)

अनुसूची - १ (भाग १)

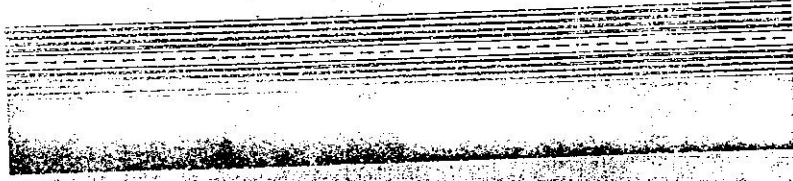
मतपत्रिकेचा नमुना

ग्रामपंचायत ----- तालुका ----- जिल्हा -----
प्रभाग क्र. ----- आरक्षणाची वर्गवारी -----
सार्वत्रिक/पोट-निवडणूक २००-
मतदाराचा अनुक्रमांक -----

क्रमांक ००००१

मतदाराची स्वाक्षरी/अंगठ्याचा ठसा

अ ब क

चिन्ह

क्रमांक ००००१

ग्रा. प.

ता.

जिल्हा

प्रभाग

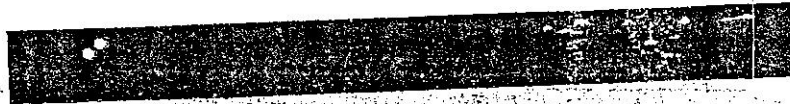
आरक्षणाची वर्गवारी

क ख ग

चिन्ह

च छ ज

चिन्ह

(सिंगल
अधिक
सामर्थ्य
मानावर
वटप्या
hing
यापूर्वी
यापूर्वी
सदस्य
तदान
द्वारा
क्रिया
वेळी
गोच्या
मत
क्या
दोन
वार
य
मन

अनुसूची - १ (भाग २)

स्त्री राखीव मतपत्रिकेचा नमुना

ग्रामपंचायत ----- तालुका ----- जिल्हा -----
प्रभाग क्र. ----- आरक्षणाची वर्गवारी -----
सर्वत्रिक/पोट-निवडणूक २००-
मतदाराचा अनुक्रमांक ----- स्त्री राखीव

क्रमांक ००००१

मतदाराची स्वाक्षरी/अंगठ्याचा ठसा

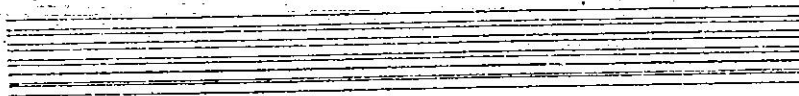
अ व क

चिन्ह

अनुक्रमांक ००००१ मा.प. ता. जिल्हा प्रभाग
आरक्षणाची वर्गवारी स्त्री राखीव

क ख ग

चिन्ह

च छ ज

चिन्ह

(नन्द लाल)

आयुक्त,
राज्य निवडणूक आयोग,
महाराष्ट्र.